

RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: Protoereu D. ANTAL
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL:

Prof. Dr. I. Vască: Iisus... — Prof. Dr. G. Stănescu: La nașterea Domnului. — Prof. Dr. G. L. Munteanu: Hristos se naște, întimpinăți-l. — Prof. Dr. O. Bucevschi: Spicuri dogmatice. — Pr. A. Eftimie: „Răsărit-a lumii lumina cunoștinții.” — d. a.: Federalizarea asociațiilor proeștești. — Șdințele Sf. Sinod. — Gh. Bogdan-Duică: Mici studii istorice. Pr. Ioan Todea: Un răspuns. — Pr. N. Scriban: Unii magistrați apreciază sectarismul. — Cronică. — Bibliografie. — Comunicat oficial. —

I I S U S...

Iată numele minunat care a străbătut și a înviorat lumea ieri, azi și totdeauna.

Strălucita sărbătoare a Nașterii Fiului lui Dumnezeu din preacurata Fecioară Maria ne dă originea lui și ne prezintă, de câte ori o prăznuim, cel mai fericit prilej să medităm asupra binelui, fericirii și propășirii, răspândite în lume de Cel ce s'a învrednicit să-l poarte și să-i facă neperitoare pomenirea.

„Poate ieși ceva bun din Nazaret?” — a întrebat odinioară Natanael pe Filip. — „Vino și vezi”, — i-a răspuns acesta.¹⁾

„Poate ieși ceva bun din Nazaret?” se poate întreba azi o lume. „Veniți și vedeți”, este azi răspunsul triumfător al Bisericii.

Lumea antică era stăpână peste pământuri întinse, orașe, și cetăți străbătute de frumusețe și cultură, iscusită în literatură și artă. Știm însă ce înrădăcinat era păcatul și ce urme adânci spre prăbușire în rătăcire și desfrâu pregătea toată elocința oratorilor și toată înțelepciunea filosofilor acelei lumi.

Iată că a pătruns spiritul și doctrina lui Iisus prin ea; filosofia înțelepților păgâni a dat greș; elocința oratorilor inspirați de concepții imorale s'a prăbușit în dispreț, și un suflu nou, regenerător a pătruns în sufletele celor desamăgiți.

Orgiile nebune, îmbinate cu vărsări de sânge nevinovat, s'au stins. Reprezentațiile

îngrozitoare cu victime și jertfe de oameni, târâți pe scenele de Coloseu sau Circ s'au isprăvit pentru totdeauna. Cruzimi, robie, arbitrar, au căzut în noianul uitării și al trecutului întunecat.

Lumea nouă, întemeiată pe noi principii de viață, lumea renăscută pe urma pildei lui Iisus, în vorbă și faptă, lumea creștină, răspândită azi peste toate cinci continente repudiază și luptă contra desfrâului păcătos, detestează cruzimile, desprețuește robia și arbitrarul. Ea a pornit pe calea regenerării și a virtuții în viața familiară și socială, în viața artistică și culturală.

Cu câte greutate și impedimente uriașe nu a avut de luptat? Veacuri de urgie și grea cumpănă a străbătut luptând eroic pentru cucerirea și întronarea în cugetele și conștiința sufletelor a unei „noi împărății”, împărăția dragostei și bune înțelegeri între oameni, „împărăția cea din cer aici pe pământ”, propovăduită de Iisus și promovată cu nespus succes de apostolii și propagandiștii ideilor Sale.

Azi priviți la cele mai repute și distinse opere în literatură și artă, în pictură și poezie, în reforme și legi sociale. Cu cât sunt mai răspândite și produc o mai profundă impresie asupra sufletului uman, cu atât este mai evident spiritul creștin ce le susține și animează.

„Veniți și vedeți” zicem din an în an tot cu mai mare însuflețire „ce a ieșit din Nazaret!”

¹⁾ Ioan. I, 46.

Pornind dela peștera săracă din Viflieumul Iudeii unde s'a născut, Iisus azi a reușit să i se proslăvească slăvitul Său nume în mii și milioane de case de rugăciune închinat Lui, cari se înalță mărețe și strălucitoare de-opotrivă sub soarele arzător al Indiei, în îndepărtata Australie, în America, în Africa ca și în ținuturile înzăpezite ale țărilor polare.

Azi, de Nașterea lui Iisus, însuflețirea și bucuria stăpânește sufletele a sute de milioane de oameni, din toate rasele, din toate vârstele și din toate colțurile lumii.

Fie ca amintirea acestui miraculos nume, ori de câte ori se mai ivesc eclipse trecătoare în viața și frământările omenești, azi purificate de pecinginea sălbătăciei și a imoralității neînfrânate, să împrăstie norii și furtuna, să promoveze dragostea și buna-înțelegere, să sporească acum și pururea binele și progresul adevărat al unei împărății în lumea sufletelor, de dragul căreia prin veacuri s'au jertfit cu abnegație martirii cauzei noastre sfinte.

Prof. Dr. I. Vască.

La nașterea Domnului.

Odată cu venirea iernii, aproape de două milenii sărbătorim Nașterea Domnului. Nedespărțit se leagă de fulgii iernii acest simbol ce ni-l reamintim an cu an, și care a fost cel mai strălucit eveniment din istoria universală a omenirii. Crăciunul, sărbătoarea nașterii lui Hristos, cu toate că este unul din cele mai vechi și mai răspândite praznice, e înțeles de puțini. Puțini sunt aceia, cari se gândesc și la înțelesul acestui mister, la supremul act al revelației divine, la arătarea lui Dumnezeu în trup.

Acum aproape două mii de ani când s'a desăvârșit „Minunea dela Vifleem“, omenirea trecea printr'o mare criză. Cel mai mare și mai strălucit imperiu de atunci, cel al Romanilor, eră zguduit de o neliniște provocată în mare parte de slăbirea credinții. Cultul zeităților păgâne își pierduse din influența de odinioară. Disciplina romană se topise ca ceara în fața focului. Spiritul de orientare dispăruse. Omenirea urcă calvarul nenorocirii.

Sosise „plinirea vremii.“

„Minunea dela Vifleem“ a fost cea mai puternică lumină pentru întunerecul acelor timpuri, cea mai sublimă ușurare pentru acele vremuri grele, cea mai deplină liniște pentru zbuciumările ce frământau omenirea de atunci.

Prin nașterea blândului Iisus din Nazaret, omenirea a fost reinviată la viață, la realitate, la adevărata-i fire omenească capabilă de idealuri morale, așa cum a făcut-o divinul Creator.

Dela războiul mondial, peste capetele noastre suflă un vânt de nebulie. Echilibrul social s'a stricat. Domnia celui mai urit materialism s'a încuibat printre noi. Bunurile sufletești și spirituale, le-am dat uitării. Ținta supremă a tuturor e banul. Munca cinstită și dreaptă e desprețuită. Iubirea deaproapelui nu mai există. Nimenea nu înțelege sau nu vrea să înțeleagă, că numai în dragostea reciprocă, în muncă cinstită, în lumina minții stă misterul vieții și a bunei înțelegeri între oameni.

În curând se sfârșește și acest an, an în care o lume întreagă își pusese nădejdi pentru zile mai bune.

Toți se 'ntrebă: Ce ne va aduce Crăciunul și anul nou care vine? Cine ne va vindeca de răul de care suferim?

La aceste întrebări cari flutură azi pe buzele tuturor, răspundem: „Fiul omului din Nazaret“, Acela care a mântuit neamul omenească din robia păcatului prin jertfa sângelui Său nevinovat, Acela ne va mântui și pe noi.

Suntem iarăși în pragul serbării Nașterii Domnului. În câteva zile prăznuim nașterea Aceluia, care a propovăduit multă dreptate și multă iubire între oameni. Să lăsăm la o parte grijile mărunte ale vieții, să sărbătorim noaptea sfântă cu iubire unul față de altul, unindu-ne sufletește, alungând ura dintre noi. Să ne plecăm genunchii în fața Aceluia, care și în zilele noastre pentru cei ce flămânzesc după dreptate și însetoșează după adevăr, a rămas prin jertfa răstignirii, profetul iubirii, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Sab vraja acestei credințe, urez tuturor adevăraților creștini, să petreacă sfintele sărbători în liniște, cu bine și cu bucurie.

Prof. Dr. G. Stănescu.

Hristos se naște, întâmpinați-l.

Glas de clopote anunță lumii întregi vestea cea bună a nașterii Mântuitorului. E cel mai fericit eveniment pe care istoria l-a putut înregistra, căci încarnațiunea fiului lui Dumnezeu însemnează pentru noi oamenii desrobirea din păcat, și restabilirea raportului firesc față de Dumnezeu.

Prăznuirea amintirii lui reclamă o deosebită pregătire sufletească. Creștine fă un popas în mijlocul preocupărilor tale zilnice. Elimină din sufletu-ți obosit multiplele griji create de neînțelesele pretenții ale secolului, ce cu mândrie se laudă a fi secolul culturii. Acestea poartă greaua vină, că de atâtea ori ai călcat peste glasul conștiinței, săvârșind lucruri condamnable. Acestea te-au împiedecat să auzi glasul de chemare al bisericii, spre o viață frumoasă și demnă de suprema creatură a lui Dumnezeu.

Acestea te vor împiedeca și de astădată a înțelege adâncul mister al cuvintelor: „azi s'a născut Hristos.“

Mântuitorul revine din nou la fiecare din noi, aducându-ne acea viață a harului, care numai în el singur își are izvorul. El știe că numai întru atât putem fi bineplăcuți Tatălui ceresc, întrucât vede în noi pe propriul său fiu. Bate la poarta inimii noastre, cerând intrare. Dacă îi deschidem își stabilește locuință durabilă în noi, schimbând întreg felul nostru de a fi, încât se poate spune împreună cu ap. Pavel: nu noi suntem cei cari viem, ci Iisus viază în fiecare din noi.

Dacă în schimb lăcașul sufletului a rămas necurățit, intrare nu află cel nou născut. Am pierdut un moment prețios al mântuirii, sortiți a continua o viață împovărată și fără un scop bine definit în viitor.

Să-i pregătim din calea intrării Lui în suflete, înlăturând toate piedecile câte i se pun în cale. Să-i pregătim un locaș de adăpost, mai curat și mai frumos decât ieslea din Betleem.

Ce nu vom putea face călăuziți fiind de singura dorință, dorința mântuirii noastre?

Muntele mândriei, se mută din loc, prăpastia lipsei de curaj se astupă, în fața voinții de a primi în suflet pe Dumnezeu Fiul.

Zelul nostru o clipă să nu scadă, câtă

vreme știm că cei drepti prin venirea Lui, vor progresa în viața spirituală, iar cei păcătoși vor fi smulși morții și redați vieții.

Astfel numai „Nașterea Domnului“ este sărbătoarea bucuriei creștinătății.

Prof. Dr. G. L. Munteanu.

„Răsărit-a lumii lumina cunoștinții“.

Te-ai născut acum 19 secole „în ieslea cea săracă“ și în locul căldurii, luxului și strălucirii din somptuoasele palate de atunci — și de azi — bou! Ți-a suflat peste Sfânta Ființă „căldură ca să-Ți facă“. Betleemul n'a fost în stare, n'a voit să păstreze pentru Sfânta Maică a Ta o cât de modestă căsuță, ci a trimis-o într'o mahala, mai mult: într'un staul de vite, ca de-acolo „să se înscrie“, la porunca împăratului. În locul albiturilor ca zăpada, cari acopereau și acopăr pe potențații lumii în leagănele lor, Tu Te-ai mulțumit cu scutecile improvizate de Curata Fecioară. Aureola din care avea să se reverse atâta lumină într'o omenire descurajată și înămolită într'un păgânism în agonie, își reflecta razele pe zidurile staulului, peste blândețele animale cari Ți-au mirosit Dumnezeirea și cari se uitau miloase către Mama tuturor: Maria, către Dumnezeul tuturor: Messia. Mila bietelor animale a întrecut cu mult pe aceea a aglomerației împestrăte din Betleem; ele Ți-au dat tot ce se putea da: căldură, iar mulțimea nu Te-a lăsat să vii pe lume decât în staul. Staul ai meritat Tu, care ai adus pe pământ pace, dragoste, dreptate, Tu care ne-ai scos din ghiarele hidrei întunecoase: diavolul, ne-ai împăcat cu Dumnezeu și ne-ai arătat scopul nostru în lume? Iesle și scutece sărăcăcioase să Te aștepte pe Tine care întruchipai: adevărul, calea, viața, lumina lumii? Nu, n'ai meritat, nimic din acestea, dar voia Ta a fost așa din vecinicie, ca să arăți astfel înaltul scop al coboririi pe pământ: egalarea tuturor oamenilor în fața Tatălui ceresc.

S'au scurs 19 secole de când au cântat îngerii: „Slavă întru cei de sus... pe pământ pace, bună învoire“. „Lumina cunoștinții“ a venit pentru alungarea întunecului necunoștinții. Dar vai! astăzi între oa-

meni nu există „bună învoire.“ Din furnicarul celor 2 miliarde oameni împrăștiați pe pământ, câți sunt aceia cari primesc în inimile lor „lumina cunoștinții“ și adevărul, aduse de Tine? Din cele 650 milioane creștini de pe glob, câți sunt aceia, cari Te-ar primi în casele lor, spre deosebire de acei cari Te aruncă cât mai departe, în staul?!... Puțini, foarte puțini, Mântuitorule. Iar „buna-învoire“ dintre oameni, dintre națiuni, unde-i? În gurile tunurilor, în atomii gazelor fabricate în ascuns, în ambiția și dorul de preponderare. Te-a îndepărtat omenirea pe Tine care ești chintezenta tuturor bunurilor și nădejdea întoarcerii ei spre bine. Nădejdea care pentru mulți nu e nădejde. Noi însă credem, oricât de puțini am fi, credem ca în lumina soarelui, că această omenire, — cu nimic superioară gloatei din Betleemul de acum 19 secole — își va deschide ochii și se va întoarce spre Tine, chemându-Te în ajutor, strigându-Ți: Mântuitorule Bune! În această nădejde, cântăm cu ingerii: „Slavă...“ cânta-vom și cu Biserica: „Răsări-va lumii lumina cunoștinții“.

Ne plecăm genunchii smeriți în fața ieslei care Te-a primit, Te căutăm prin deșertul pustiului nostru suflet, cu magii dela răsărituri. Și de sub povoara zilelor negre, de sub greutatea vieții apăsătoare, în această zi a creștinătății, îți aducem Ție închinare, Dumnezeu de pretutindeni, Dumnezeu al tuturor.

Pr. Andrei Eftimie-Fărău.

Spicuri dogmatice.

Unirea firii dumnezeiești și a celei omenești în persoana Fiului lui Dumnezeu (Logos) cu menținerea caracterului neștirbit al fiecărei firi (neamestecat, neschimbat, neîmpărțit, nedespărțit) se exprimă în dicționarul teologic cu termenul tehnic: *uniunea ipostatică*. — Dogma aceasta face parte din seria misterilor creștinismului, pe care rațiunea, lipsită de luminile revelației divine, supranaturale, nu numai că nu le poate cunoaște după existența lor, dar chiar și după revelare, nu este în stare să le înțeleagă deplin după ființa și legătura lor metafizică, ci le primește numai prin credință.

Dar deși rațiunea nu poate proba direct și pozitiv, dogma uniunii ipostatice, fiind

vorba de un mister, totuși indirect și negativ poate oferi servicii și în această privință. În primul rând ea poate documenta că-i cuprinsă în revelațiunea divină, și probând demnitatea de crezare a revelațiunii, evident probează indirect și realitatea ei. Respingând apoi obiecțiunile ridicate împotriva, probează negativ că uniunea ipostatică nu-i nici imposibilă, nici împotriva rațiunii. În fine rațiunea mai poate afla anumite analogii, cu ajutorul cărora poate furia o rază de lumină în vălul ce acopere dogma aceasta.

Asupra cuprinderii uniunii ipostatice în revelațiunea divină nu voiu stăruii de astădată, ci voiu spicui numai câteva din obiecțiunile ridicate, arătând netemeinicia lor.

Așa se afirmă de unii că uniunea ipostatică resp. incarnațiunea Logosului contrazice neschimbabilitatea lui Dumnezeu. Dar prin incarnațiune ființa divină nu suferă nici o schimbare, după cum nu suferă nici prin crearea lumii. Incarnațiunea, ca și oricare lucrare externă a lui Dumnezeu, nu-i decât realizarea în timp a unei hotărâri luate din eternitate. După învățătura bisericii Logosul a devenit ceva ce *nu era* mai înainte, adică „om adevărat“, continuând însă totodată să fie ceea ce era din eternitate, adică „Dumnezeu adevărat“.

Totuși nu poate fi vorba de știrbirea neschimbabilității divine — exceptând firește concepția monofizită —, căci prin incarnațiune Logosul n'a fost degradat în creatură schimbabilă, dimpotrivă, firea omenească a fost ridicată spre ipostasul Logosului neschimbabil.

Deci „schimbarea“ intervenită aci nu privește pe Dumnezeu, care a primit natura omenească, ci privește natura omenească cea primită de Dumnezeu. Dumnezeu însă a rămas în personalitatea și ființa sa ceea ce era, nici nu s'a micșorat, nici nu s'a perfecționat cu ceva, căci Logosul nu-i numai o persoană divină, ci totodată purtătorul și proprietarul naturii divine celei unice, incapabile de orice perfecționare. Numai firea omenească, în urma uniunii ipostatice cu cea divină, s'a perfecționat. Prin urmare nu-i nici o contrazicere față de neschimbabilitatea divină.

Se mai obiectează că-i imposibilă o unire a naturii divine cu cea omenească,

căci infinitul și finitul sunt contraste absolute. Obiecțiune falsă, întrucât aci nu-i vorba de o amestecare sau transformare fizică, ci de o unire ipostatică a ambelor naturi cu păstrarea caracterului neștirbit al fiecăreia. Logosul, de ce n'ar putea adevărat un personal cu Sine natura omenească, pentru a exercita asupra ei înrăurirea cea mai înaltă posibilă! Omul posedă doară natură spirituală, înrudită cu divinul, și astfel capabilă pentru acceptarea înriuririi divine.

Incarnațiunea, resp. uniunea ipostatică nu contrazice nici simplitatea lui Dumnezeu, căci firea omenească nu se integrează ca o parte, pentru a completa divinitatea. Numai natura omenească primește o completare prin împărtășirea personalității de sus. Aci trebuie însă menționat, că Logosul n'a primit o fire omenească incompletă, căci ceea ce-i lipsea acesteia, persoalitatea, i-a dat-o El Iisus, și astfel natura omenească prin uniunea ipostatică n'a fost *depotențată*, ci potențată; a primit cea mai înaltă demnitate prin faptul că subsistă în persoana Logosului.

De altfel pentru a risipi nedumeririle trebuie accentuat că: unio hypostatica fit in persona, non in natura.

Dintre analogiile cu ajutorul cărora s'a încercat a lămuri uniunea ipostatică, mai potrivită este cea luată dela legătura sufletului cu trupul.

După cum „eul“ rezultat din unitatea sufletului cu trupul, este subiectul și purtătorul tuturor acțiunilor sufletului și trupului, la fel și persoana cea una e a cuvântului divin, este ultimul princip și subiectul tuturor acțiunilor firii divine și omenești. Precum adevărat, persoana omenească activează prin natura omenească, îndeplinind cu sufletul acte sufletești și cu trupul acte trupești, la fel îndeplinește persoana cea unică a lui Hristos cu natura divină cele divine și cu natura omenească cele omenești, exceptând păcatul. Deosebirea fundamentală constă însă în faptul că pe când în om sufletul și trupul se unesc atât în unitatea persoanei, cât și a naturii, întrucât din suflet și trup rezultă o natură omenească (compusă), în Hristos, natura divină și cea omenească se unesc în unitatea persoanei, ambele naturi conservându-și integritatea.

Firește unirea dintre suflet și trup în

om, este numai o *comparație*, și nimic mai mult. Ea oferă oarecare lămurire, totuși nu ne poate face să înțelegem sau să pătrundem deplin în adevărata ființă a acestei dogme. Sf. Scriptură numind dogma aceasta direct „mister“ (1 Cor. 2, 7; Efs. 3, 9) evidențiază deplin caracterul ei supranatural. La fel fac și sf. părinți și scriitorii bisericești, când o socot mai pe sus de puterea de înțelegere a rațiunii create.

Prof. Dr. O. Bucevschi.

Federalizarea asociațiilor preoțești.

Pentru zilele de 28 și 29 Noemvrie c. fusese convocat congresul Asociației Generale a clerului ortodox român, mai întâi la Craiova și apoi la București. Congresul nu s'a ținut, amânându-se la o dată încă nefixată.

Motivul oficial al amânării ar fi căderea congresului în plină luptă electorală, moment nepotrivit pentru a ținea un congres profesional, în care inevitabil ar fi fost și ciocniri de concepții politice.

Nouă ni se pare că au fost și alte motive cari au determinat, mai întâi mutarea dela Craiova la București și apoi însași amânarea. Avem impresia justă că Asociația Generală a clerului ortodox din București (nu din țară) se apropie, fără să vrea, de ceasul lichidării și transformării în adevărata Asociație Generală a clerului și a societăților preoțești regionale sau eparhiale, existente în țară. Și-a mutat sediul ținerii congresului dela Craiova la București, în presupunerea și nădejdea că-și va mai putea lungi zilele. La Craiova, unde este sediul celei mai puternice și harnice asociații a clerului eparhial „Renașterea“, la nici un caz nu putea amâna desbaterea noului statut de *federalizare a Asociațiilor preoțești*, cum l-au amânat odată în București și poate l-ar mai fi putut amâna de se ținea congresul în București. Adoptând statutul de federalizare, cerut mai stăruitor de către Asociația preoților „Andrei Șaguna“, pentru Asociația Generală din București, în forma și funcționarea de astăzi, ar fi însemnat complectă lichidare.

Poate că unii dintre preoții noștri nici

nu știu că această așa zisă Asociație *Generală*, e numai cu numele generală. De fapt e și ca o simplă asociație preotească, ca și toate celelalte asociații eparhiale sau mitropolitane, care însă, spre deosebire de celelalte, fiind cu sediul în București, s'a erijat ca reprezentanta tuturor Asociațiilor și mai ales a tuturor preoților. Că afirmația noastră este justă, o întemeiem pe faptul, că nu are filiale în celelalte eparhii. Ca să-și justifice titlul a încercat anii trecuți să-și organizeze filiale și în eparhii, începând cu eparhia Buzăului. Încercarea a eșuat și n'au mai continuat.

Noi am militat întotdeauna pentru federalizarea Asociațiilor preotești din atâtea motive. Principalul motiv a fost de a vedea lucrând preoțimea în mod unitar și în concordanță cu interesele generale ale bisericii noastre. Al doilea motiv, pentru a se pune preoțimea în concordanță de lucrare cu ierarhia bisericească. Am mers cu concluzia până acolo, — într'o serie de articole publicate în anul trecut, — ca ierarhii nostrii să facă parte ca membrii activi ai viitoarei Asociații Generale a preoților, în calitatea lor de preoți supremi ai bisericii.

Dorim ca Asociația Generală a clerului din București să-și țină congresul cât mai curând, nu mai târziu ca în primăvară, însă la nici un caz în București, ci ori în Craiova, cum se hotărîse la început, ori în alt sediu de reședință episcopescă provincială, pentru a ajunge odată la mult dorita federalizare a Asociațiilor preotești și deci la organizarea legală a preoțimei noastre în adevărata ei Asociație Generală, care să-i știe apăra cu prestigiu interesele și drepturile lezate de guvernele de până acum.

d. a.

Ședințele Sfântului Sinod.

Sf. Sinod s'a întrunit în sesiune ordinară prorogată în cursul săptămânii trecute în Palatul Patriarhiei, sub președenția Î. P. Sf. Sale Patriarhul Miron.

În ziua întâi s'au distribuit lucrările pe comisiuni. În a doua s'a hotărît să se înființeze mai multe parohii pentru românii macedoneni colonizați în Cadrilater.

S'a discutat asupra măsurilor de propagandă externă în scopul unei mai bune

cunoașteri a ortodoxiei în țările din Apus. În vederea intensificării propagandei misionare interne s'a decis ca fiecare episcop să-și aleagă preoți misionari.

Sf. Sinod, luând act de persecuțiunile îndreptate contra Bisericii în Rusia Sovietică, a decis ca în bisericile noastre să se înalțe rugăciuni pentru apărarea credinței.

La ședința a treia a participat și dl Dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii.

Î. P. Sf. Sa Patriarhul a urat bun venit dlui ministru, după care a făcut o amplă expunere asupra situației critice în care se află biserica, încheind cu un călduros apel către dl ministru, de a repune biserica în drepturile ei, atinse greu în ultima vreme.

Aceeași rugămintă a repetit-o și Î. P. Sf. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei.

Dl Ministru Dr. C. Angelescu a mulțumit pentru cuvintele ce i s'au adresat, declarând că va da tot sprijinul recerut bisericii.

Dsa a amintit și de situația parohiilor ortodoxe din America, situație pe care a cunoscut-o încă din vremea când a fost ministru la Washington. Și-a exprimat apoi părerea, că este absolut necesar înființarea unui episcopat pentru românii ortodocși din America.

În ziua a patra s'au rezolvat chestiuni curente.

În ultima zi P. Sf. Sa Episcopul Cosma al Dunării-de-jos a cerut reorganizarea revistei „Biserica Ortodoxă Română”. Sf. Sinod a numit ca director pe P. Sf. Sa Episcopul Lucian al Romanului, iar ca secretar de redacție pe P. Sf. Sa Arhiepiscopul Titu Simedrea. P. Sf. Lor vor organiza comitetul de conducere al revistei.

S'a mai hotărît, — în vederea propagandei externe — să se editeze o revistă într'o limbă occidentală. Î. P. Sf. Sa Patriarhul a oferit mijloacele de editare a primului număr, iar P. Sf. Sa Visarion Puiu, pentru al doilea număr.

Sf. Sinod a hotărît ca pentru organizațiile cercetășești să se numească câte un duhovnic în toate centrele, iar în Capitală un arhiepiscop.

Ședințele s'au încheiat cu cetirea mesagiului regal de închidere a sesiunii actuale.

Mici studii istorice.

Cevă despre Maramureș și Muncaciul.

V. Repriviri.

Până la rezultatul schițat în articolele anterioare ne-au adus o istorie plină de triste peripeții, care nici astăzi nu sunt lămurite definitiv, toate.

Pr. greco-catolic Cziple scrisese o scurtă istorie (necompletă) a episcopiei de Maramureș, publicată și în limba română, de Academie (1916). Dar dl Zenobie Păclișanu, (alt preot greco-catolic), a criticat-o în *Cultura creștină* din Blaj (vol. VI, p. 238), chiar sever, zicând: „Studiul introductiv, în care autorul voia să reconstruească trecutul acelei biserici, a fost plin de greșeli, pentru că d-sa nu cunoștea o mulțime de lucruri indispensabile pentru oricine s'ar fi încercat să scrie istoria bisericii maramureșene“. — „E dureros că dl Cziple nu știe!“

Compară, însă, și volumul IV din *Cultura creștină*, pag. 233, unde dl Z. Păclișanu publică fragmente din cercetările sale.

Dincolo de-aceste lucruri există altele, ceva mai vechi, c'o bibliografie ușor de găsit (la Cziple și Păclișanu) și, firește, necesară și luptei pentru reînființarea episcopiei, nu numai cercetărilor istorice.

Toate lucrările acestea trebuiesc recitite și stoarse, din parte-ne, dintr'un singur punct de vedere: al ingenuncherei successive, seculare, a ortodoxiei maramureșene, de graniță.

În Maramureș s'au încrucișat, în curs de veacuri, o mulțime de influențe: Orientul depărtat, Moldova, Muntenia; Alba-Iulia, Vadul, Tismana, etc. au fost elemente care-au înlesnit resufletul mai liber al ortodoxiei; sucombarea prin greco-catolizarea răspândită de Ruteni au pricinuit-o Viena, Agria, Strigoniul, Muncaciul, etc. Pentru lupta de reînființare noi nu avem cine știe ce mare nevoie de cunoștința seriei sau succesiunii episcopilor, nici de controverse cronologice privitoare la succesiunea lor; noi avem nevoie de-a vedea clar numai linia lungă și frântă, când urcând, când scoborând, a ortodoxiei, pentruca evident să fie: ce factori, ce *elemente etnice* și ce personalități au influențat-o, pentruca astfel evident să fie: dacă acești factori mai viețuiesc ori nu?, de ce utilitate (!?) ne-au

fost, ce povară au fost pe conștiința românească și în favorul scăderilor de teritoriu sufletească și *limbistic*, cu adevărat românesc.

De această lucrare avem nevoie, nu de istorie frigoriferă, nu de tendențiozități ca cele greco-catolice; de aceasta și de cunoașterea urmării care doare mai mult decât ori ce: a desnaționalizării prin biserica străină. — Cu ce scop?

Este și ușor, și necesar a o spune: *Cu scopul de-a arăta ce am pierdut și câtă râvnă este de pus pentru a recăștiga cele pierdute.*

Căci iată încă o pildă gravă: La 1822 (articolul I) 87.390 de Români neameste-cați cu alte neamuri. La 1847 (după numai 25 de ani) Fényes, statisticianul oficial al Ungariei, constată numai 56.811 Români; cu 30.579 mai puțini! Greșiseră preoții dela 1822?, greșiau (ori falsificau) oficialii dela 1846/7? Este de văzut.¹⁾

Studiul chestiunii acesteia de *istorie etnică, nord-vestică*, este și o necesitate *politică*. Anume: Consolidarea poporului nostru pe tărîmul unificat nu se poate face în sensul ce-l vor minoritățile *naționale* ori *religioase*. Dacă Jidani României mari ar voi, de pildă, să ne unifice *cu ei*, religios, ei ar fi, *din punct de vedere al numărului lor*, în acelaș drept... ca și greco-catolicii. Dacă protestanții ar aspira la unificarea noastră *cu ei*, *din punct de vedere al numărului*, ar fi în acelaș drept... ca și greco-catolicii. Vorbesc absurd? de loc, căci am zis că *vorbesc numai din punct de vedere al numărului*. Și pentruca să fie și mai clar, chiar drastic spus, zic că *nici o minoritate nu are dreptul să ni se opună religios nouă*, care, *prin mulțimea noastră, suntem elementul etnic de viitor istoric, în aceste părți*, adevă: elementul chemat să susțină ce s'a creat în timpul din urmă (1916—1933).

Reprivirea cea mai fugitivă în trecutul bisericii din Maramureș ne convinge, așadar, că istoria acestei biserici fără noroc nu poate fi pur-bisericească; *ea trebuie să devie etnică*, pentruca din aceasta să răsară căldura luptei ce *trebuie* dată.

Dar sunt și alte motive.

G. Bogdan-Duică.

¹⁾ Fényes Elek, *Magyarország leirása*, 1847, pag. 370. Fényes da cifra 11.617 pentru catolici și 147.997 pentru greco-catolici.

Un răspuns.

În „Renașterea“ Nr. 19—1933 spuneam că vechea Biserică și-a menținut disciplina și viața curat ortodoxă mai mult prin sancțiuni și că 'n ortodoxia noastră de astăzi Biserica tolerează 'n sânul ei o sumedenie de apostafi cărora le dă pace. Pentru ca să evidențiez lamentabila decădere a disciplinei canonice am enumerat 17 feluri de apostafi, cari conform sf. canoane n'au loc în Biserică. Părintele Eftimie în articolul său din „Renașterea“ Nr. 26/1933 a aflat de cuviință să-mi ridiculizeze acest pasagiu numindu-l „o paradă de cuvinte dela lume adunate și iarăși la lume date, de cari mai bine legam o peatră și să le fi aruncat în noianul uitării“. Ortodox modern, părintele Eftimie ne spune ritos că a excomunica pe acești ateizați însemnează să-i faci de zece ori mai mari dușmani de cum sunt astăzi. „Ca încheere întăresc — zice Sf. Sa apodictic — să nu ne mai batem capul cu excomunicarea lor, ci să le facem punte și să le întindem brațele atrăgându-i pe calea Bisericii, cum spune Sf. Pavel: „Fă-te tuturor toate.“

În acest senz teologhizau și iudeo-masonii dela „Adevărul“, în 1926 paremi-se, când Prea Sf. Vartolomeu al Râmnicului a anatemitizat pe un primar din județul Dolj, care intrase în biserică cu țigara în gură injurând pe preotul satului și autoritățile bisericesti. Că pravoslavnicii honigmani și blumenfelzi din Sărindar sunt împotriva anatemei o știam, dar nu bănuiam ca un preot de talia păr. Eftimie împărtășește aceleași vederi. Ignorarea aceasta flagrantă a bazelor dreptului nostru bisericesc mă silește să mai comit o „dovadă de cuvinte“. Păr. Eftimie va hotări de ce să le leg și unde să le arunc. Pân' atunci să vedem dacă trebuiește sau nu să ne batem capul cu anatema.

Sf. Pavel n'a scris „Fă-te tuturor toate“ — cum citează păr. Eftimie — ci: „M'am făcut tuturor toate“. (I Cor. 9. 22). Versetul acesta cu alte trei ce-i preced e un mic referat al Apostolului în care spune Corintenilor cum a procedat cu Neamurile în cursul activității sale misionare. Deci aici nu-i vorbă de creștini. Sf. Pavel n'a scris nicăiri ca Biserica să tolereze în cadrele ei

elemente disolvante, nici ca slujitorii ei să fraternizeze și — ce-i mai repugnant — să aduleze pe toți francmazonii actuali și viitori potentați, cum se face astăzi. Dimpotrivă, conștient de pericolul permanent al dușmanului din casă, Sf. Pavel, el însuși:

A dat Dracului pe Imimeu și pe Alexandru Căldărariu, cari huleau Biserica. (I Tim. 1, 20).

A dat dracului pe curvarul din Corint (I Cor. 5, 5) poruncind Bisericii să-l scoată din mijlocul ei. (Ib. 13).

A poruncit lui Timotei să se ferească de ei că de niște dușmani ai creștinismului. (II Tim. 4, 15).

A poruncit celor din Tesalonic să se ferească de cei ce nu trăiesc conform învățăturilor primite și să n'aibe nici o legătură cu ei, ca să le fie rușine. (II Tes. 3, 14).

A atras atenția lui Tit să se ferească de omul eretic. (Tit 3, 10, 11).

A poruncit Romanilor să se depărteze de cei ce hulesc învățătura creștină, deoarece astfel de oameni nu slujesc lui Hristos. (Rom. 16, 17).

A interzis Corintenilor să aibe legături cu curvarii, cu bețivii, cu excrocii și să mănânce cu astfel de oameni. (I Cor. 5, 11).

A poruncit lui Timotei să nu stee de vorbă nici cu cei ce au o formă de evlavie, dar tăgăduiesc puterea ei. (II Tim. 3, 5).

A prevenit pe Galateni: „Dacă chiar noi înșine sau un înger din cer, ar veni să vă spuie o Evanghelie deosebită de aceea pe care v'am propus-o noi, să fie anatema“. (Gal. 1, 8, 9). În fine:

A decretat: „Dacă nu iubește cineva pe Domnul nostru Iisus Hristos, să fie anatema. Maranata“. (I Cor. 16, 22).

Sf. Pavel deci, care de sigur va fi avut atâta devotament pastoral cât Jean Blouet-ul părintelui Eftimie, nu și-a întins brațele către acești „lepădați“ (II Cor. 13, 5) și „osândiți în ceea ce privește credința“ (II Tim. 3, 8), nici nu s'a temut, ca păr. Eftimie că-i va face de zece ori mai mari dușmani, ci pur și simplu i-a dat afară din Biserică știind că-i „cu neputință să fie înnoiți și aduși la pocăință.“ (Evr. 6, 6). Și cu drept cuvânt, căci cei ce trăiesc în Biserică și nu cunosc calea bisericii, cei ce lepădând învățătura lui Hristos, n'au pe

Dumnezeu (*II Ioan 9, 11*), păgânii și vameșii cari n'ascultă de Biserică (*Mat. 18, 17*), sunt vinovați de hula împotriva Duhului Sfânt, care *nu se iartă nici odată* (*Mat. 12, 31; Marc. 3, 29; Luca 12, 10; I Ioan 5, 16*), deci sunt iremediabil osândiți și ca atari n'au loc în Biserică.

De sigur pe aceste considerațiuni s'au bazat și Sf. Părinți la legiferarea canoanelor, cari prevăd sancțiunea anatemei. (Can. 10 Ap.; Can. 11—14 Sin. I Ec.; Can. 7 Sin. II Ec.; Can. 4—9 Sin. din Ancyra; Can. 8—10 a lui Grigorie din Neocesarea și Can. 88 a lui Vasile cel Mare). Și numai aplicând sancțiunea aceasta au reușit să „zdrobească capetele eresurilor“ și să curețe Biserica de înriurirea nefastă a dezertorilor și trădătorilor asupra dreptcredincioșilor.

De unde rezultă că Biserica, nu numai că e în drept a exclude din sânul ei pe diferiții vârcolaci cari-i întunecă lumina și-i mănăcă autoritatea și prestigiul, ci e chiar *datoare* s'o facă, din rațiuni supreme, precum scrie Sf. Vasile cel Mare în can. 6: „ca să fie de folos pentru *întărirea* Bisericii și prin aceasta să nu se dea ereticilor ocazia pentru susținerea lor contra noastră, că prin îngăduirea păcatelor vrem să atragem pe cineva la noi“.

Nu brațe, nici punte, ci zbiciul lui Hristos (*Ioan 2, 14*) la toți: „*fiii Dracului cari strâmbă căile Domnului*“ (*Fapte 13, 8*), ca să nu mai „*dăm sfintele cânilor, nici mărgăritarele porcilor.*“ (*Mat. 7, 6*).

Iar păr. Eftimie să scrie numai „*lucruri cari se potrivesc cu învățătura sănătoasă.*“ (*Tit 2, 1*).

Pr. Ioan Todea-Arieșeni.

Unii magistrați apreciază sectarismul?

Prin această întrebare îmi arăt marea nedumerire și-mi exprim totdeauna nesiguranța faptului acestuia în ceea ce privește veritatea lui ca atare. Un lucru însă e sigur: mulți sectanți se laudă cu aceasta. Să fiu lămurit.

Pe drumul de pe valea Arieșului, unde circulă atâta lume, poți auzi multe; astfel, mergând spre Baia-de-Arieș, mi s'a dat ocazie să aud cuvinte dureroase pentru noi.

O femeie întovărășită de altele le vorbea acestora despre Evanghelia lui Hristos, pronunțând versete după versete fără nici o legătură. Înțelesei că e o sectantă și-mi încetinez pasul. Între altele adaugă: Nu pot uita cuvintele ce mi le-a spus domnul președinte la Tribunalul unde am fost duși de jandarmi: „*eu știu că drumul pe care mergeți este foarte bun, însă un lucru e rău că luați pâinea din gura preoților îndemnând lumea să nu meargă la biserică.*“

Am cugetat mult asupra acestor cuvinte și m'am întrebat dacă într'adevăr poate un înalt magistrat să jignească întru atâta conștiința noastră a preoților. Suntem oare slujbași de rând cari râvnim după câștiguri materiale? Slujim lui Dumnezeu cu această conștiință pervertită?

Atunci de sigur toți conducătorii, profesorii, atunci și oamenii justiției slujesc pentru acest singur scop. Nu este o inadvertență această afirmare? Dar mai mult; oare poate atare magistrat să aprecieze ca ceva bun sectarismul? Oare învățătura Mântuitorului Hristos o interpretează sectanții atât de bine, încât rolul Bisericii din acest punct de vedere ar fi iluzoriu sau cel mult un mijloc de trai a preoțimei? Atunci și legile le poate aplica oricine; nu e nevoie de autoritate în justiție.

Dar să nu se uite că Biserica, care este singurul magisteriu infailibil a învățaturii lui Hristos, nu are nimeni voie să o coboare dela înălțimea Sa la acest josnic rol, cu atât mai mult cu cât autoritatea Ei divină este confirmată pe deplin de Acel ce Însuși este „piatra cea din capul unghiului“ a Bisericii creștine. Nu mă îndoesc că acea sectantă a fost capabilă să răstălmăcească în sprijinul lor afirmațiile unui magistrat. Anticipez deci.

Dar prin aceste atitudini ale sectanților, se cuvine ca noi preoții să ne trezim mai mult conștiința, să simțim ranele pricinuite de ei, să ne contopim sufletul nostru cu învățătura Blândului Mântuitor, hotărâți să luptăm neabătuți pentru doctrina Sa, care trebuie să fie o parte inerentă a sufletului nostru. Vom lupta e drept „ca niște oi în mijlocul lupilor“, dar încredințați că nu ne-am pătat nici odată conștiința noastră de adevărați misionari, dovedind tuturor că preoția este „o taină sfântă“ și nu o sim-

plă slujbă vrednică doar de o remunerație materială. Și în al doilea rând va trebui ca acolo unde sunt sectanți să cătăm pe toate căile a-i aduce la adevăr, contrar, a-i face inofensivi pentru ceilalți buni creștini, căci aceasta ne este o datorie sfântă. În felul acesta vom putea apela la autoritățile civile, pentru a nu da ocazie sectanților a ne provoca la asemenea dispute, pe cari nu le dorim.

Am credința însă că prin aceste nu fac altceva decât să dovedesc onorațiilor magistrați și tuturor de ceea ce sunt capabili sectanții, dușmanii Bisericii și statului nostru.

Asupra acestei probleme voiu mai reveni.

Pr. Nicolae Scriban-Brăzești.

CRONICA

— *Sărbători vesele și an nou fericit dorim tuturor cetitorilor și colaboratorilor noștri.*

Servicii divine și predici în Catedrală. Duminecă, 24 Decembrie c., la sf. Liturghie va servi P. Onor. prot. Laurențiu Curea, pr. E. Nicolescu, pr. Izidor Todoran și ierodiacon A. Scurtu. Predică Dr. I. Vască. La vecernie predică Emil Bența, stud. teol.

În ziua I. de Crăciun, 25 Dec., la sf. Liturghie vor servi toți preoții, arhidiacon Dr. I. Vască și diacon V. Bogdan. Pastorală. La vecernie predică I. Suciuc, stud. teol.

În ziua II. de Crăciun, 26 Dec., la sf. Liturghie va servi P. O. prot. stavr. Andrei Ludu, prot. Dr. A. Buzdug, pr. I. Cioara și arhidiacon Dr. O. Bucevschi. Predică P. O. prot. stavr. Andrei Ludu.

În ziua III. de Crăciun, 27 Dec., la sf. Liturghie va servi P. On. prot. stavr. Dr. Seb. Stanca, prot. Dr. G. L. Munteanu, pr. Sofron Vlad și diacon V. Bogdan. Predică pr. Sofron Vlad. La vecernie predică Aurel Velea, student teolog.

Duminecă, 31 Decembrie, la sf. Liturghie va servi P. O. prot. stavr. Dr. Vasile Sava, prot. P. Curea, pr. V. Matei și ierodiacon A. Scurtu. Predică pr. V. Matei. La vecernie predică Marian Galu, stud. teol.

Luni, 1 Ian. 1934, la sf. Liturghie va servi P. O. prot. D. Antal, pr. Ion Goron,

pr. S. Vasinca și arhidiacon Dr. I. Vască. Predică P. O. prot. D. Antal. La vecernie predică Cornel Sava, stud. teol.

Hirotonire. Clericul absolut *Vasile Loga* a fost hirotonit Joi în 21 și Vineri în 22 Decembrie întru diacon și presbiter pentru parohia Dângăul-mic și mare tractul Huedin, iar diaconul Catedralei profesorul *Dr. Orest Bucevschi* a fost hirotonit tot Joi — la rangul de *arhidiacon*.

Felicitările noastre!

Festival comemorativ. Din inițiativa „Astrei“ s'a ținut în seara zilei de 14 Decembrie la Opera Română din Cluj un mare festival muzical în amintirea genialului compozitor român Iacob Mureșianu. Salutăm cu toată căldura frumoasă inițiativă a „Astrei“ de a crea un *cult a oamenilor mari*, pe cari ni i-a dăruit Dumnezeu. Ei constituie pildă răpicat grăitoare de iubire de de neam, de muncă, de devotament. Cultul lor e un foarte potrivit mijloc pentru trezirea oamenilor la sentimente mai bune.

Înființarea de noi posturi de învățători. Pentru a satisface necesitățile școlare, cât și pentru a plasa un număr de învățători Ministerul Instrucțiunii a înființat circa 500 de posturi noi de învățători. În cuprinsul eparhiei noastre a înființat în județele Alba 21, Cluj 50, Turda 41, Maramureș 10, Năsăud 10 și Mureș 20. Nădăduim că de astădată între cei numiți vor fi și ortodocși, cari au rămas în trecut pe din afară.

Premiul de virtute. Academia Română are o însemnată fundațiune instituită în memoria fostului Domn al țării Românești Nicolae Vodă Mavrogheni, cu destinația de a acorda la trei ani un premiu de virtute. Duminecă 17 Decembrie c., s'a acordat întâia oară acest premiu. Acordarea s'a făcut în cadrele unei ședințe solemne sub președinția dlui L. Mrazec, președintele Academiei Române care a rostit o cuvântare. A vorbit apoi Pr. Dr. N. Popescu, prof. univ., despre rostul premiului și meritele premiantei. Premianta este dra Artemisa Nicolau, funcționară la Ministerul Domeniilor, pentru devotamentul și spiritul de jertfă cu care îngrijește și crește 7 nepoți de soră. Premiul a constat din suma de

83 mii Lei. Ne bucură că au ajuns să se premieze și fapte de virtute creștinească, nu numai produse intelectuale lipsite de substrat moral și creștinesc. Ședința a fost onorată și de prezența Î. P. Sf. Patriarh, care a adus elogii premiatei, rugând pe Dumnezeu să-i dea sănătate și tărie de a-și putea continua virtuoașă faptă de cinste și muncă.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Dr. Vasile Petrașcu: Catavasier cuprinzând actele sau pesnele canoanelor (catavasiiilor) mai însemnate din Dumineci și Sărbători peste întregul an bisericesc, aplicate și fixate pe notație liniară. Prețul broșat 75 Lei, legat 86 Lei. De vânzare la Librăria Eparhială.

*

Diacon Nicolae I. Popoviciu, Epicleza euharistică. Teză de doctorat. Editura Librăriei Arhidieceșane Sibiu 1933. Pag. 351. Prețul 150 Lei.

Literatura teologică dogmatică s'a îmbogățit prin o monografie foarte temeinică despre epicleza euharistică sau rugăciunea pentru sfințirea darurilor. Tema tratează — cu o obiectivitate desăvârșită și cu un aparat științific uimitor de bogat — un punct doctrinal deosebit între Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică papistă.

Biserica Ortodoxă, păstrătoarea neștirbită a învățaturii apostolice de pretutindena și de totdeauna, învață că, prefacerea darurilor se săvârșește prin epicleză adică rugăciunea invocării Duhului Sfânt, iar Biserica apuseană susține, că forma sfintei euharistii sunt numai cuvintele domnești: „Acesta este trupul meu“ și „Acesta este sângele meu“ etc.

În Apus problema aceasta a produs o întreagă literatură care caută să susțină inovația catolică. Cartea de față este expunerea științifică a problemei epiclezei pe baza sfintei Scripturi, a Sf. Tradițiuni, a tuturor liturgiilor și a hotărârii sinodului al VIII-lea ecumenic, — și combaterea tezei catolice împreună cu teoriile ei inventate.

În introducere, autorul plecând dela adevărul că în Biserica Romei succesiv sau introdus inovațiuni doctrinale, la un moment dat, ea a răstălmăcit însași rugăciunea liturgică, epicleza. În continuare arată învățătura ambelor Biserici despre sfințirea darurilor precum și cele dintâi controverse asupra acestei probleme.

Tratarea are următoarele împărțiri: Capitolul I, Fundamentele scripturistice ale epiclezei. În baza textelor biblice și a interpretării, se ajunge la concluziile: 1. Mântuitorul la Cina cea de taină a săvârșit prefacerea prin cuvintele „binecuvântând“ și „mulțumind“. 2. Cuvintele Domnului: „Acesta este trupul meu“ și „Acesta este sângele meu“ etc., n'au putere operativă, sfințitoare, ci numai un rol informativ, didactic. 3. Mântuitorul însuși s'a împărțășit și a-nume încă înainte de ale fi dat apostolilor, deci înainte de rostirea cuvintelor: „Luați mâncați“ și „Beți dintru acesta toți“ etc. Dar aceasta presupune neapărat prefacerea. Iar singurul act prin care ea a putut fi săvârșită este binecuvântarea care a premers. 4. Biserica a văzut în întruparea tainică a Domnului pe altare o paralelă desăvârșită a nașterii lui fizice din Fecioara Maria. Aceasta Duhul sfânt a îndeplinit-o. Tot Duhul sfânt este care săvârșește și pe cea dintâi.

Capitolul II este intitulat: Fundamentele patristice ale Epiclezei. În susținerea tezei sale, autorul aduce un nor de mărturii din sfinții Părinți. Toți mărturisesc existența epiclezei începând din veacurile primare ale creștinismului. Sunt clasice mărturisirile sf. Vasile cel Mare, Ciril al Ierusalimului, dar cea mai importantă este a sf. Ioan Damaschin: Această importanță rezidă în faptul că ea este expresiunea curată și adevărată a învățaturii tuturor părinților din primele opt veacuri creștine, că prin ea vorbește — de altfel ca și prin toată lucrarea sa dogmatică — Biserica ecumenică însaș (pg. 128).

Sf. Ioan Damaschin vorbește despre epicleză atât de limpede încât teologii catolici văzând că nu se poate răstălmăci, i-au aruncat calomnia, că a falsificat Tradiția!!

Sfârșitul acestui capitol se încheie cu constatarea, că unanimitatea sf. Părinți mărturisesc adevărul existenței epiclezei, ca o

rugăciune specială pentru prefacerea darurilor în trupul și sângele Domnului. Abatere dela regula generală fac sf. Ambrozii și Fer. Augustin, dela cari pleacă teoria catolică despre sfințirea darurilor prin cuvintele Domnului. Mărturiile ereticilor, pe cari le invoacă autorul, sunt o dovadă despre vechimea învățaturii ortodoxe despre epicleză.

Locul epiclezei este în sf. Liturghie, de aceea autorul în Cap. III, Fundamentele liturgice ale Epiclezei, aduce mărturia tuturor liturgiilor creștine. Temeiurile liturgice dovedesc în chip magistral adevărul învățaturii Bisericii Ortodoxe. Toate explicațiile și răstălmăcirile teologilor catolici pălesc în fața adevărului clar ca lumina soarelui. La sfârșit se ajunge la încheierea, că în toate liturgiile, referatul Cinei are numai un rol pregătitor pentru lucrarea cea mare ce are să o săvârșească preotul, adică invocarea Duhului sfânt pentru sfințirea darurilor. Epicleza este centrul sfintei liturgii, este partea esențială în toate liturgiile. Acest lucru îl dovedește și întreita repetiție a troparului Duhului sfânt și întreita binecuvântare din decursul epiclezei. Epicleza a fost în epoca patriotică un fapt liturgic universal atât în răsărit cât și în apus. Sinodul al VIII-lea ecumenic a formulat învățătura Bisericii cu privire la epicleză, deci ea obligă toate bisericile (pag. 277—279).

Pentru ca să se constate identitatea și continuitatea învățaturii Bisericii Ortodoxe despre epicleză, într'un capitol nou (V-lea), se expune pe scurt învățătura teologilor ortodocși din veacul IX—XVII.

Capitolul ultim al VI-lea se ocupă cu combaterea teoriilor catolice pentru explicarea epiclezei. Autorul dovedește o mare abilitate. Este atât de stăpân pe problemă încât combate pe adversar cu competența unui teolog consumat.

Concluzia generală a acestei lucrări este, că singura învățătură adevărată și dreaptă privitor la sfințirea darurilor este aceea a Bisericii Ortodoxe. După această învățătură prefacerea darurilor se săvârșește prin binecuvântarea preotului cea însoțită de rugăciunea invocării Duhului sfânt (pag. 335).

Considerând importanța temei ce se tratează am crezut necesar să mă extind asupra concluziilor singuraticelor articole. Se înțelege că o icoană adevărată a problemei nu vei putea avea decât cetind în întregime lucrarea de față. Ea este un ansamblu a problemei, încât ești complet edificat asupra adevărului ortodox, iar adversarul în fața dovezilor zdrobitoare rămâne dezarmat și fără putință de replică.

Datoria noastră este ca să ne luminăm asupra acestei probleme, căci și ea ne va întări convingerea că Venerabila Biserică Ortodoxă Răsăriteană este aceea care a păstrat cu neîntrerupere și fără inovațiuni moștenirea apostolică!

Autorul acestui tratat, profesor de teologie, a pus piatra fundamentală pe care va putea clădi solid.

Noi îl felicităm din inimă pentru munca, priceperea și râvna care a pus-e în elucidarea acestei probleme.

Pr. L. D.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr 7282/1933.

COMUNICAT

Se aduce la cunoștința On. preoțimi că în tipografia Arhidiecesei din Sibiu au apărut trei lucrări importante:

1. „*Ortodoxia*“, de S. Bulgakoff, tradusă de N. Grosu, prețul broșat 120 Lei, legat 150 Lei.
2. „*Tânărul, fie-ți zic, scoală-te*“, îndemnări creștinești pentru tineretul de azi, de D. Făgărășanu, prețul Lei 60 broșat și
3. „*Epicleza euharistică*“, temeinică lucrare a Pr. Prof. Nicolae Popovici, prețul broșat 150 Lei, legat 180 Lei.

Aceste cărți sunt de mare folos pentru clerul din întreaga Biserică noastră și potrivite pentru întărirea dreptei noastre credințe, preoțimii din tot cuprinsul țării și pentru sporirea devotamentului ei.

Le recomandăm preoțimei noastre eparhiale. Se pot comanda dela librăria eparhială din Cluj.

Cluj, la 18 Decembrie 1933.

Consiliul eparhial.